

Policy Brief

Institutul pentru Dezvoltare
și Inițiative Sociale
(IDIS) „Viitorul”

MARTIE
2018

ROSIAN VASILOI,
Expert politic de securitate

MENTINEREA TRUPELOR RUSE DE OCUPAȚIE ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ: EȘEC AL DIPLOMAȚIEI DE ‘CAVIAR’ ȘI DISPREȚ FAȚĂ DE DREPTUL INTERNAȚIONAL

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

POLICY BRIEF

MENȚINEREA TRUPELOR RUSE DE OCUPAȚIE ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ: EȘEC AL DIPLOMAȚIEI DE ‘CAVIAR’ ȘI DISPREȚ FAȚĂ DE DREPTUL INTERNAȚIONAL

*Rosian VASILOI,
Expert politic de securitate*

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Acest studiu a fost realizat cu sprijinul financiar al Black Sea Trust for Regional Cooperation, a Project of the German Marshall Fund. Această publicație se distribuie gratuit. Toate drepturile sunt rezervate Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”. Atât publicația cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără permisiunea IDIS „Viitorul”. Opiniile exprimate în acest material aparțin autorilor și nu reprezintă în mod necesar poziția sau opinia Black Sea Trust for Regional Cooperation, of the German Marshall Fund sau a partenerilor săi.

Chișinău – martie 2018

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Administrația IDIS „Viitorul” și Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”.

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	5
DE CE TRUPE DE OCUPAȚIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA?	6
TRUPELE PARAMILITARE ALE REGIMULUI SEPARATIST ȘI DIPLOMAȚIA DE 'CAVIAR'	11
Finanțarea „Sectorului apărării și securității”	11
Pregătirea cadrelor de ofițeri	14
Aplicațiile militare	15
GOTR ȘI ROLUL SAU „PACIFICATOR”	17
CONCLUZII	20
RECOMANDĂRI	21

SUMAR EXECUTIV

Monitorizarea activității trupelor de ocupație ale Federației Ruse în regiunea transnistreană constituie un exercițiu important pentru opinia publică din Republica Moldova. Un proces atent de monitorizare se explică inclusiv prin faptul că este în 2017, în comparație cu anii precedenți, au avut loc mai multe exerciții militare organizate în conformitate cu directivele Statului Major al Districtului Militar Vest al Federației Ruse. Rezultatele acestor decizii au avut consecințe inclusiv și asupra structurilor paramilitare a regimului separatist.

Totodată, aceste exerciții, conform legendei directivelor Statului Major al Districtului Militar Vest al Federației Ruse, asigură interoperabilitatea cu structurile paramilitare ale regimului separatist pe diferite dimensiuni – comunicații, “misiuni de pacificare”, forțarea râului Nistru, ghidarea aviației și artileriei pentru distrugerea pozițiilor inamicului, etc. O parte din exercițiile militare se desfășoară pe poligonul din defileul Goianul-Nou-Dubovo-Coicovo¹, care este dislocat pe segmentul transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene și, în opinia noastră, comportă anumite riscuri și amenințări pentru statul vecin - Ucraina.

Problematica finanțării regimului separatist este o altă latură a acestui studiu, prin care autorul studiului a analizat mai mulți factori interni și externi, care contribuie și menționăm aceasta cu părere de rău la militarizare regiunii transnistrene și suportul direct pentru regimul separatist de la Tiraspol.

Constatăm că autoritățile Republicii Moldova nu întreprind acțiunile necesare pentru a bloca acest proces, dimpotrivă, sunt bănueli rezonabile de a crede că sunt complice ale acestor manifestări. Acest fapt ar putea avea efecte negative asupra intereselor Republicii Moldova în procesul de reglementare a conflictului transnistrean, dacă interesele înguste vor prevala asupra intereselor naționale.

Totodată, studiul reflectă și implicațiile directe ale Federației Ruse în treburile interne ale Republicii Moldova prin desfășurarea proceselor electorale din 18 martie curent. Militarii ruși au participat activ în procesul de organizare a alegerilor fără a coordona aceste activități cu autoritățile Republicii Moldova.

¹ Trupele de ocupație a Federației Ruse - Security Trend Hunter #4, <https://rosianvasiloi.blogspot.md/2018/02/trupele-de-ocupatie-federatiei-ruse.html>

DE CE TRUPE DE OCUPAȚIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

În regiunea transnistreană a Republicii Moldova staționează trupele militare ale Federației Ruse care constituie o reminiscență a Uniunii Sovietice. Statutul acestora nu este reglementat de vreun acord semnat între Chișinău și Moscova, de aceea se impune definirea șederii trupelor militare ale Federației Ruse în regiunea transnistreană. În Republica Moldova există opinii diferite privind statutul Grupului Operativ al Trupelor Ruse (GOTR). Unii experți consideră că trebuie de disociat GOTR de așa-numita misiune de pacificare. Alți experți consideră că în regiunea transnistreană sunt trupe de ocupație fără a face distincție între GOTR și pretinsa misiune de pacificare și de structurile paramilitare ale regimului separatist de la Tiraspol.

Pentru a defini rolul GOTR în regiunea transnistreană, considerăm că trebuie să facem referire la decizia Curții Constituționale din 2 mai 2017 privind interpretarea articolului 11 din Constituție (neutralitatea permanentă)². În interpretarea Curții Constituționale se menționează că „neutralitatea Republicii Moldova este strâns legată de contextul său istoric, ocupația militară a zonei de est fiind un factor determinant în proclamarea sa în Constituție. Din punct de vedere istoric și constituțional, neutralitatea nu a fost niciodată un scop în sine, ci mai degrabă un instrument, printre multe altele, care să permită Republicii Moldova să-și atingă adevăratele obiective, printre care se numără retragerea trupelor străine de pe teritoriul său, consolidarea independenței și restabilirea integrității sale teritoriale”.

Totodată, Curtea Constituțională specifică următoarele:³

- Republica Moldova nu admite dislocarea de trupe militare ale altor state pe teritoriul său, din timpul ocupației sovietice a actualului teritoriu al Republicii Moldova (1944-1991) până în prezent în partea estică a țării fiind dislocate trupe de ocupație ale Federației Ruse.

² Hotărâre nr.14 din 02.05.2017 privind interpretarea articolului 11 din Constituție (neutralitatea permanentă), <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=613&l=ro>

³ Idem

-
- Ocupația sovietică/rusească nu a încetat în partea estică a țării nici astăzi, cu toate că a fost proclamată independența Republicii Moldova. Federația Rusă a recunoscut-o, dar și-a retras armata numai din partea vestică a teritoriului moldovenesc (au mai rămas sub ocupație 11% din suprafața Republicii Moldova).
  - Federația Rusă nu și-a retras trupele sale de ocupație din estul țării, ci, dimpotrivă, și-a consolidat prezența militară în partea transnistreană a Republicii Moldova, ceea ce constituie o încălcare a prevederilor constituționale referitoare la independența, suveranitatea, integritatea teritorială și neutralitatea permanentă a Republicii Moldova, precum și a dreptului internațional.
  - Republica Moldova rămâne sub ocupație militară.

În partea decizională Curtea Constituțională a menționat că „dislocarea pe teritoriul Republicii Moldova a oricăror trupe sau baze militare, conduse și controlate de către state străine, este neconstituțională”⁴.

Din punctul nostru de vedere, autoritățile statului urmau să adopte un șir de acte normative/legislative cu privire la recunoașterea regiunii transnistrene ca teritoriu ocupat de Federația Rusă prin elaborarea unor mecanisme necesare care ar asigura implementarea Hotărârii Curții Constituționale.

Drept bază pentru realizarea acestei decizii ar putea fi invocată Declarația Parlamentului Republicii Moldova privind retragerea forțelor militare ruse de pe teritoriul țării⁵. Adoptarea acesteia a avut loc la 21 iulie 2017 când s-au împlinit 25 de ani de la semnarea „Acordului cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat din regiunea transnistreană a Republicii Moldova”. Atitudinea legistatorilor a fost mai degrabă o acțiune cu caracter simbolic, deoarece nu a fost urmată de alte măsuri menite să sprijine decizia Curții Constituționale din mai 2017.

Textul declarației invită mediatorii și observatorii din procesul de reglementare a conflictului transnistrean „să inițieze discuții politice privind transformarea mecanismului actual de menținere a păcii într-o misiune civilă cu mandat internațional”, solicitând Federației Ruse „să reia și să finalizeze procesul de

---

⁴ Idem

⁵ <http://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%C5%9Eedin%C5%A3eplenare/tabid/128/SittingId/2756/language/ro-RO/Default.aspx>

retragere a trupelor sale, precum și să-și retragă munițiile, armele și echipamentul militar de pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu principiile relevante ale dreptului internațional și angajamentele sale internaționale”.⁶

De asemenea, textul declarației Parlamentului cere Guvernului și Președintelui Republicii Moldova „să promoveze, prin orice mijloc pe care îl au la dispoziție, adoptarea unei Rezoluții de către Adunarea Generală a ONU privind retragerea trupelor militare ruse aflate ilegal pe teritoriul țării noastre”⁷. În opinia noastră, această declarație poartă un caracter politic a majorității parlamentare fără efecte juridice directe asupra acestui proces, în special în privința Federației Ruse care și-a luat angajamentul de a retrage trupele sale de pe teritoriul Republicii Moldova. Vom trece cu vederea acțiunile Președintelui Republicii Moldova⁸, care a calificat declarația Parlamentului drept atac la adresa Federației Ruse, după aprobarea acestei declarații de către legislativ.

În acest context, merită a fi analizate acțiunile întreprinse de Guvernul Republicii Moldova și unele organizații ale societății civile în privința dislocării ilegale a GOTR.

La sfârșitul lunii august 2017 Guvernul Republicii Moldova s-a adresat Organizației Națiunilor Unite (ONU) cu solicitarea de a include subiectul privind retragerea GOTR din regiunea transnistreană pe ordinea de zi a celei de-a 72-a sesiuni a Adunării Generale care urma să se desfășoare în septembrie-octombrie 2017. În timpul vizitei oficiale a prim-ministrului Pavel Filip la ONU, a fost reiterată această în cadrul celei de-a 72-a sesiuni a Adunării Generale a ONU⁹.

În data de 18 septembrie 2017, mai multe organizații ale societății civile și experți independenți, combatanți, ziașiți au lansat public un Memoriu¹⁰ la adresa Guvernului Republicii Moldova, semnat sub forma unei petiții on-line.

Publicarea Memoriului se pliază formatului Platformei Societății Civile pentru politicile de reintegrare, constituit și gestionat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) pe durata anului 2017. În cadrul acestei platforme, organizații și experți independenți au putut consulta autoritățile guvernului

---

⁶ Declarația Parlamentului Republicii Moldova privind retragerea forțelor militare ruse de pe teritoriul țării, paginile 15-16, <http://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=QXX3Fa0nNKs%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>

⁷ Idem

⁸ <https://www.europalibera.org/a/28631023.html>

⁹ <http://gov.md/ro/content/discursul-premierului-pavel-filip-sustinut-cadrul-celei-de-72-sesiuni-adunarii-generale-onu>

¹⁰ MEMORIU “Măsuri de răspuns la acțiunile provocatoare din ultima vreme a Grupului Operativ al Trupelor Ruse (GOTR)”, http://viitorul.org/files/library/Memoriul_GOTR-GUVERN.pdf

central pe subiecte importante în procesul reglementării transnistrene. Mai mulți semnatari ai Memoriului au solicitat Guvernului Republicii Moldova să adopte o Politică de reintegrare, printre obiectivele căreia să se regăsească demilitarizarea regiunii transnistrene, retragerea completă și necondiționată a trupelor rusești.

În februarie 2018, reprezentanți ai mai multor organizații ale societății civile au lansat o Declarație¹¹ cu privire la respectarea ”liniilor roșii” în procesul de reglementare a conflictului transnistrean. Semnatarii constată o evoluție îngrijorătoare a procesului de reglementare și cheamă la acțiuni de rebalansare și echilibrare strategică a negocierilor. Declarația se referă la mai multe aspecte care vulnerabilizează pozițiile Republicii Moldova în procesul de reglementare. Printre aceste alerte se evidențiază „sporirea galopantă a exercițiilor militare desfășurate în stânga Nistrului de către GOTR” și „militarizarea continuă a regiunii secesioniste”.

În ciuda acestor măsuri și demersuri, acțiunile autorităților au avut mai degrabă un caracter declarativ și superficial fără obținerea unor rezultate notabile care ar urmări retragerea trupelor de ocupație ale Federației Ruse din Republica Moldova. În octombrie 2017 autoritățile Republicii Moldova solicită Președintelui Adunării Generale a Națiunilor Unite¹², ca subiectul privind retragerea trupelor ruse din regiunea transnistreană a Republicii Moldova să fie amânat pentru o ședință ulterioară, fără a se preciza data la care ar urma acest subiect să fie discutat.

Prin întregul exercițiu realizat de autoritățile moldovenești, constatăm o atitudine superficială în cadrul ONU față de problema retragerii trupelor de ocupație ale Federației Ruse din Republica Moldova. O astfel de atitudine sugerează lipsa de consecvență și de maturitate politică a autorităților în promovarea intereselor naționale. În lipsa unor explicații, am putea trage concluzia că autoritățile moldovenești au dat dovadă de inconsistență, lipsă de voință politică și de elementară pregătire politică și logistică pentru promovarea în cadrul ONU a rezoluției privind retragerea trupelor rusești din Transnistria, ilegal staționate pe teritoriul Republicii Moldova. Se impunea alocarea resurselor financiare și umane, prin crearea în cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) a unui grup de experți locali și internaționali, cu detașarea la Misiunea noastră la ONU a unor diplomați suplimentari și experimentați cu un mandat clar și o susținere politică din partea Chișinăului.

¹¹ Apelul unor organizații ale societății civile cu privire la respectarea ”Liniilor Roșii” în procesul de reglementare transnistreană de către autoritățile Republicii Moldova, http://viitorul.org/files/library/FINAL_APEL.pdf

¹² <https://www.zdg.md/stiri/stiri-politice/doc-exclusiv-r-moldova-a-cerut-excluderea-de-pe-agenda-onu-a-subiectului-privind-retragerea-trupelor-ruse-din-regiunea-transnistreana>

Superficialitatea cu care a fost abordată această problemă ne face să credem că abordarea problemei de către autorități a fost, de fapt, o acțiune de imagine politică cu conotații electorale. Am putea spune că a fost o încercare nereușită de a pune presiune pe Moscova pe problema retragerii trupelor ruse din Republica Moldova. Urma să fie studiată practica Ucrainei, Georgiei și a Azerbaidjanului în promovarea Rezoluțiilor la ONU, care au folosit la rândul lor umbrela proiectului rezoluției,¹³ privind conflictele înghețate din spațiul GUAM.

---

¹³ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N07/625/31/PDF/N0762531.pdf?OpenElement>

TRUPELE PARAMILITARE ALE REGIMULUI SEPARATIST ȘI DIPLOMAȚIA DE 'CAVIAR'

Finanțarea „Sectorului apărării și securității”

Din punct de vedere instituțional și organizatoric, trupele paramilitare ale regimului separatist sunt divizate pe competențe sectoriale: „ministere ale apărării, securității de stat, internelor, justiției și autorități vamale”¹⁴. Aceste „ministere” sunt de facto integrate în componenta trupelor de ocupație ale Federației Ruse¹⁵. În februarie 2018, Federația Rusă a creat un precedent periculos pentru Republica Moldova, Ucraina și alte state din spațiul post-imperiu, precum și pentru statele din zona de interes a Federației Ruse (Siria). Putin a semnat decretul pentru integrarea armatei autoproclematei Osetia de Sud în cadrul Forțelor Armate Ruse.

Este îngrijorător și faptul că autoritățile moldovenești, în special MAEIE, nu au avut nici o reacție oficială față de această decizie a Moscovei, limitându-se la luarea de atitudine¹⁶ prin acțiuni de natură colectivă care rezidă din statutul de stat asociat cu UE și aliniindu-se la Declarația UE cu privire la recente evoluții din Georgia, lansată în cadrul Consiliului Permanent al OSCE nr. 1174 din 1 februarie 2018¹⁷.

Din punct de vedere diplomatic, autoritățile s-au acoperit cu aceasta “atitudine”, pentru că Georgia a avut o reacție la acest capitol încă pe 24 ianuarie curent, în care se menționează că *„printr-un astfel de demers provocator, Federația Rusă încearcă să împiedice rezolvarea pașnică a conflictelor și progresul potențial în cadrul discuțiilor internaționale de la Geneva. Acțiunile Rusiei subminează arhitectura securității europene și sunt îndreptate spre destabilizarea situației într-o regiune mai largă”*¹⁸.

¹⁴ Riscuri de securitate și apărare în contextul reglementării transnistrene, pagina 26, <http://viitorul.org/files/library/Riscuri%20de%20securitate%20si%20aparare%20-%20%20Mai%202017%20rev2.pdf>

¹⁵ Idem

¹⁶ Trupele de ocupație a Federației Ruse - Security Trend Hunter #8, https://3.bp.blogspot.com/-IpmUtEi7q4s/WrHolSsI6LI/AAAAAAAAA48/Z9zwwzAik1cQJWLZVIMpLTt1b_8HFJ11gCLcBGAs/s1600/29066615_1215226031948121_267652182814228480_o.jpg

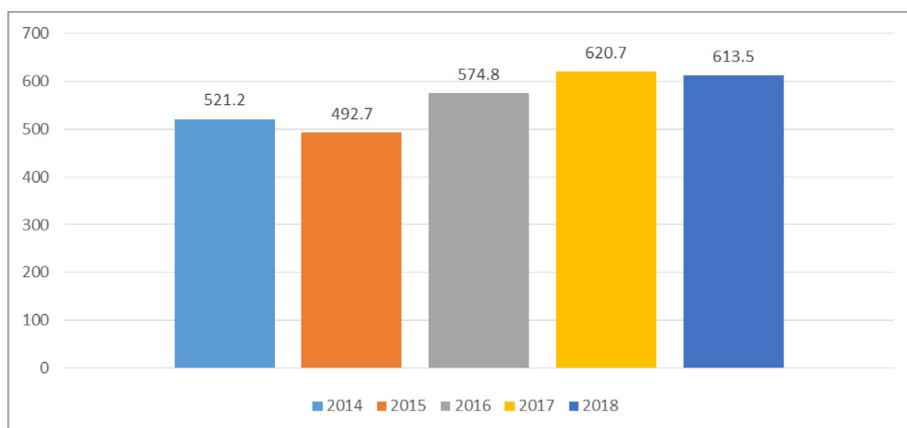
¹⁷ The Candidate Countries the FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF MACEDONIA*, MONTENEGRO* and ALBANIA*, the Country of the Stabilisation and Association Process and Potential Candidate BOSNIA and HERZEGOVINA, as well as UKRAINE, the REPUBLIC OF MOLDOVA and SAN MARINO align themselves with this statement. <https://www.osce.org/permanent-council/370796?download=true>

¹⁸ [http://www.mfa.gov.ge/News/sagareo-saqmeta-saministros-ganckhadaba-ashsh-\(1\).aspx?CatID=5&lang=en-US](http://www.mfa.gov.ge/News/sagareo-saqmeta-saministros-ganckhadaba-ashsh-(1).aspx?CatID=5&lang=en-US)

Ucraina, de asemenea, a adoptat la 29 ianuarie 2018 o poziție față de această problemă în care se menționează că „*acesta este următorul pas provocator și o continuare a politicii Kremlinului de a destabiliza situația din regiunea Mării Negre și de a submina arhitectura securității europene.*”¹⁹

Politica de apărare și securitate a regimului separatist, este sprijinită financiar din 3 surse, din care una este directă și două sunt indirecte. Prima sursă de finanțare din bugetul regiunii transnistrene. Conform datelor oficiale ale autorităților separatiste, 20,7 % din toate cheltuielile din regiunea transnistreană sunt dedicate sectorului de apărare, securității și ordinii publice (circa 31,6 % sunt alocate pentru apărare și 68,4% pentru securitate și ordine publică).²⁰

Diagrama 1. Cheltuieli pentru trupele paramilitare ale regimului separatist (mln. ruble transnistrene)

Sursa: <http://president.gospmr.org/pravovye-akty/zakoni/zakon-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki-o-respublikanskom-byudjete-na-2018-god-.html>

Conform diagramei 1, bugetul regiunii transnistrene (prima sursă de finanțare) pentru sectorul de apărare, securității și ordinii publice a fost în continuă creștere din 2015 până în 2017. În anul 2018 se constată o ușoară diminuare, care se datorează crizei economice din anii precedenți. Deși, s-a produs o diminuare neimportantă a finanțării sectorului de „securitate și apărare” a regiunii transnistrene, constatăm că bugetul alocat acestui domeniu nu a coborât sub 1,4% din PIB al regiunii

¹⁹ <http://mfa.gov.ua/ua/press-center/comments/8446-komentar-mzs-ukrajini-u-zvjazku-iz-ratifikacijeju-derzhdumoj-uf-ugodi-pro-poryadok-vkhodzheniya-okremih-pidrozdiliv-zbrojnih-sil-samoprogholshenoji-respubliki-pivden-na-osetija-do-skladu-zbrojnih-sil-uf>

²⁰ <http://president.gospmr.org/pravovye-akty/zakoni/zakon-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki-o-respublikanskom-byudjete-na-2018-god-.html>

transnistrene²¹. A doua sursă de finanțare a structurilor militare transnistrene are loc din partea Federației Ruse care, conform estimărilor noastre, este de două ori mai mare decât resursele financiare alocate din bugetul regiunii transnistrene. A treia sursă de finanțare este rezultatul „diplomației de caviar” implementată de autoritățile Republicii Moldova. Este o sursă de finanțare indirectă. Ne referim la contractele de procurare a energiei electrice de la „Centrala electrică Moldovenească” (Centrala de la Cuciurgan). Procurând energie electrică de la o întreprindere din stânga Nistrului, autoritățile Republicii Moldova susțin financiar separatismul transnistrean.

Accesul agenților economici din regiunea transnistreană pe piețele externe, fără a contribui la bugetul național al Republicii Moldova, este un alt instrument de finanțare indirectă a separatismului transnistrean. Ne referim la exporturile de produse pe piața UE datorită extinderii prevederilor Acordului de Liber Schimb Comprehensiv și Aprofundat (DCFTA) în regiunea transnistreană. Avantajele oferite de piață europeană nu trebuie să contribuie la consolidarea pozițiilor regimului de la Tiraspol, inclusiv prin asigurarea de supraprofiteri pentru monopolistul Sheriff. Considerăm că accesul business-ului din stânga Nistrului la piața UE ar trebui condiționat de respectul față de legislația și ordinea de drept a Republicii Moldova, față de normele și obligațiile sale internaționale.

Al treilea instrument de finanțare a militarismului separatist-transnistrean îl constituie activitatea agenților economici din regiune care asigură funcționalitatea sectorului de apărare și securitate a regimului separatist. În urma interviurilor realizate cu experți de pe ambele maluri ale Nistrului, Asociația Vânătorilor și Pescarilor de la Tiraspol a fost folosită, în ultimii ani, pentru procurarea mărfurilor și echipamente cu dublă destinație. Printre acestea evidențiem procurarea a materiei de culoare kaki, fapt ce a permis dotarea atât a trupelor de ocupație ruse cât și a structurilor paramilitare ale regimului separatist de la Tiraspol. Aceeași organizație a procurat veste antiglonț (200-300 unități) cu nivel de protecție 4.

Interviurile realizate cu funcționari ai autorităților moldovenești au confirmat acest fapt. Din păcate, reprezentanții acestor instituții nu au vrut să-și asume responsabilitatea pentru realizarea acestor acțiuni, plasând monitorizarea acestor tranzacții pe contul altor instituții. Această atitudine permisivă se atestă și în privința intențiilor de lansare în regiunea transnistreană a laboratorului pentru „mineritul” criptoalutiei.²² Realizarea acestui obiectiv ar putea deveni un hub regional de spălare de bani, inclusiv pentru sprijinul financiar al regimului separatist. Ca și în celelalte cazuri, autoritățile Republicii Moldova nu întreprind acțiuni pentru a bloca acest proces, dimpotrivă sunt bănuieți

²¹ Sistemul de apărare, cenușărea Republicii Moldova cu o pondere de 0,4% din PIB, <http://viitorul.org/ro/content/sistemul-de-ap%C4%83rare-cenu%C8%99%C4%83reasa-republicii-moldova-cu-o-pondere-de-04-%C3%AEn-pib>

²² <https://www.europalibera.org/a/regiunea-transnistreana-bitcoin-lina-grau/29015333.html>

rezonabile de a crede că se fac complice acestor acțiuni. Acest fapt ar putea avea efecte negative asupra intereselor Republicii Moldova în procesul de reglementare a conflictului transnistrean dacă interesele înguste vor prevala asupra intereselor naționale.

Pregătirea cadrelor de ofițeri

O altă problemă pe care o atestăm, este sistemul de pregătire pentru forțele paramilitare ale regimului separatist. Ne referim la „Institutul militar al ministerului apărării A. Lebedi” și la școala suvorovistă de la Tiraspol.

„Institutul ministerului apărării A. Lebedi” a fost format ca entitate independentă în anul 2008 și pregătește anual circa 60-70 tineri ofițeri la următoarele specialități: conducerea subdiviziunilor militare (infanterie, tancuri), utilizarea subdiviziunilor de artilerie, activitatea educațională pentru forțele terestre (politrucii, meșterii propagandei). Astfel, pe perioada de studii de 4 ani este pregătită forța militară contra Republicii Moldova și Ucrainei. Circa 400 “ofițeri” au absolvit această instituție în perioada anilor 2012-2017. Cadrele de profesori sunt militari activi din structurile paramilitare separatiste și ofițerii din contingentul trupelor de ocupație ale Federației Ruse.

Cea de-a doua instituție de pregătire militară, dar care se orientează pe copii și adolescenți, este școala suvorovistă de la Tiraspol. Această instituție a fost formată în anul 2017, cu concursul direct al Ministerului Rus al Apărării, al contingentului trupelor de ocupație în Republica Moldova și al vice-premierului rus Dmitrii Rogozin. Regimul separatist de la Tiraspol a alocat pentru funcționarea acestei școli suma de 2 783 000 ruble transnistrene în 2017 (circa 3mln. lei moldovenești)²³. Primul conducător al acestei școli a fost general – maiorul Alexandr Kasianov²⁴, fostul Comandant al Școlii suvoroviste de la Moscova și ofițer al trupelor cu destinație specială a KGB-lui sovietic și a FSB-ului rusesc (*Вымпел*). Actualul conducător al acestei școli este maiorul Serghei Alexandrov, absolvent a școlii de pregătire a forțelor cu destinație specială din Crimeea.

Menționăm că acestei persoane i-a fost acordat titlul de cetățean de onoare a municipiului Comrat de către autoritățile locale. Trebuie de evidențiat și contribuția unor decidenți politici din Republica Moldova, care fac parte din actul guvernării – Partidul Democrat. Astfel, Nicolai Dudoglo – membru al PDM, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, a cerut, printr-o scrisoare adresată conducerii separatiste de la

²³ закон пмр «о республиканском бюджете на 2017 год», <http://president.gospmr.org/pravovye-akty/zakoni/zakon-pmr-o-respublikanskom-byudjete-na-2017-god.html>

²⁴ <http://www.enigagauziya.md/2017/05/18/%D0%B3%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%8F-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%82-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%8E-%D0%BA%D0%B2%D0%BE%D1%82%D1%83-%D0%B2-10-%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82-%D0%B2-%D0%BD/>

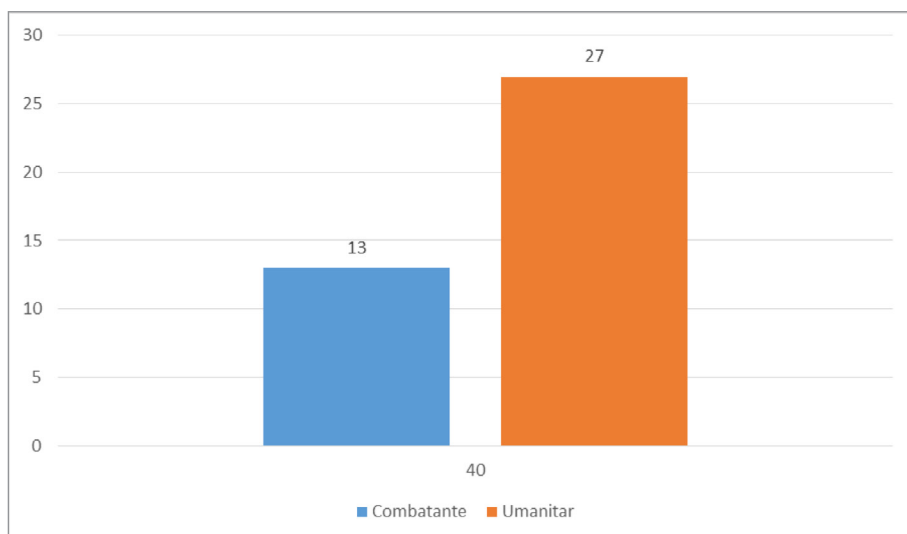
Tiraspol,²⁵ oferirea a 10 locuri pentru copiii din Unitatea administrativ-teritorială Găgăuzia pentru a studia în această școală. În realitate, conform estimărilor experților de pe ambele maluri ale Nistrului care au fost intervievați, circa 20 copii din regiunea găgăuză studiază la școala suvorovistă. În total, circa 210 de copii sunt pregătiți în clasele 5-9, conform programelor de pregătire a școlilor suvoroviste din Federația Rusă.

Faptul că la conducerea acestei școli sunt ofițeri cu o pregătire specială de gerilă/diversiune ne induce la concluzia despre cine sunt pregătiți pentru forțele paramilitare separatiste. De asemenea, faptul că în această instituție de învățământ special-militar sunt pregătiți și copiii din regiunea găgăuză, cu concursul nemijlocit al unor politicieni de la guvernare, constituie un factor de risc pentru stabilitate în raioanele din sudul Republicii Moldova.

Aplicațiile militare

Monitorizând activitatea trupelor de ocupație ale Federației Ruse și a trupelor paramilitare ale regimului separatist²⁶, constatăm o creștere exponențială a exercițiilor militare în primele 3 luni ale 2018.

Diagrama 2. *Exercițiile militare ale trupelor paramilitare ale regimului separatist în ianuarie-martie 2018*

Sursa: <http://mopmr.idknet.com/>

²⁵ Idem

²⁶ <http://www.viitorul.org/ro/search/node/trend%20hunter>

Analiza (*Diagrama 2*) activităților militare ne arată că amploarea exercițiilor militare organizate de către pretinsa conduce a trupelor paramilitare separatiste care sunt monitorizate de către observatorii militari ai Grupului Operativ al Trupelor Ruse. Evidențiem cele 2 exerciții ale unităților cu destinație specială a „ministerului de interne” și a „ministerului securității de stat” (Centrul de Operațiuni Speciale și Batalionul cu Destinație Specială), precum și exercițiul batalionului de tancuri de la Vladimirovca²⁷. Totodată, constatăm desfășurarea exercițiilor „umanitare”²⁸.

---

²⁷ <http://viitorul.org/ro/content/trend-hunter-4-trupele-de-ocupa%C5%A3ie-ale-federa%C5%A3iei-ruse>

²⁸ <http://viitorul.org/ro/content/trend-hunter-7-trupele-de-ocupa%C8%9Bie-ale-federa%C8%9Biei-ruse>

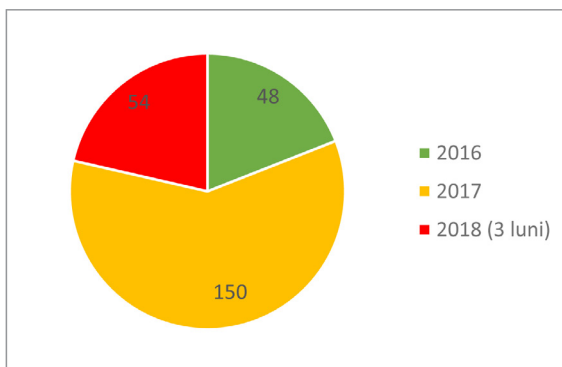

GOTR ȘI ROLUL SAU „PACIFICATOR”

Trupele de ocupație, fiind parte componentă a Districtului Militar Vest a Federației Ruse, au lansat o nouă etapă de pregătire pentru “misiunea de pacificare”, care constă în:

- pregătirea tactică (grupe de diversiune, cercetare, lunetiști (observator/lunetist));
- ghidarea aviației și artileriei pentru distrugerea pozițiilor inamicului;
- pregătirea de geniu;
- instrucția focului, inclusiv mânuirea sistemelor de rachete antitanc ghidate semiautomat²⁹;
- apărarea contra Armelor de Distrugere în Masă;
- conducerea tehnicii de luptă;
- Forțarea râului Nistru (august 2017);
- Exercițiul Grupului de Tancuri la Nivel de Batalion (septembrie - octombrie), ca parte componentă a Exercițiului de amplasare a Federației Ruse Vest-2017.

Diagrama 3. Exerciții militare în 2016- 2018

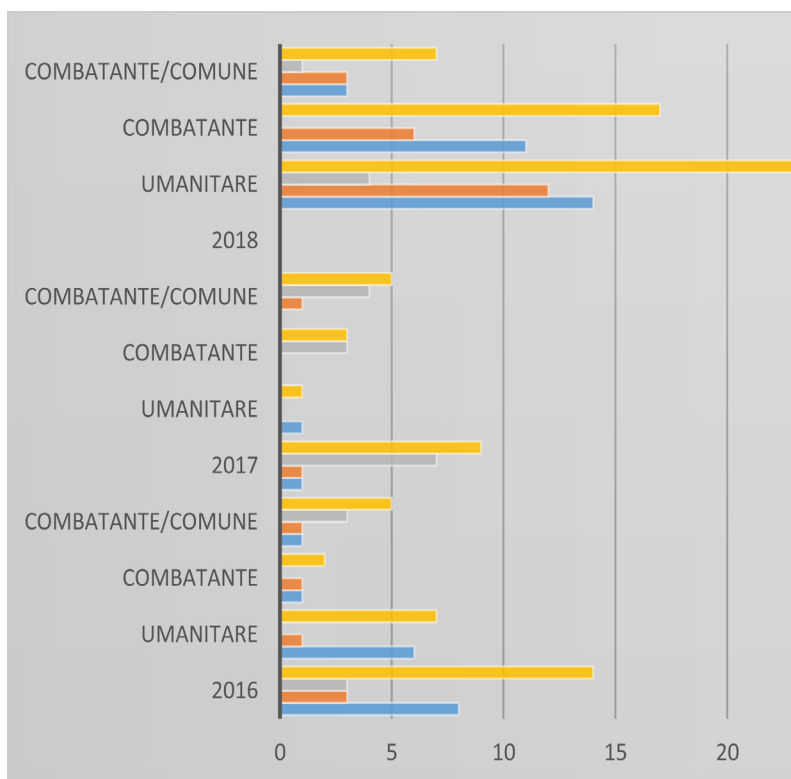

Sursa: elaborat de autor în baza datelor pe pagina oficială a Ministerului Rus al Apărării și analizelor IDIS „Viitorul”

²⁹ Federația Rusă își reconfirmă poziția destabilizatoare în Republica Moldova, <http://viitorul.org/ro/content/federa%C8%9Bia-rus%C4%83-%C3%AE%C8%99i-reconfirm%C4%83-pozi%C8%9Bia-destabilizatoare-%C3%AEen-republica-moldova>

Dacă în anul 2016 au fost organizate în total 48 exerciții militare, în anul 2017 au fost confirmate 150, cele neconfirmate ajung la cifra de 200, atunci în primele trei luni ale lui 2018 se constată o cifră de 54 de exerciții militare. Dacă numărul de exerciții militare va menține același ritm, la finele anului 2018 ar trebui să ne așteptăm la cifra de circa 300 de exerciții militare confirmate.

Diagrama 4. Analiza comparativă a activităților desfășurate de GOTR

Sursa: elaborat de autor în baza datelor pe pagina oficială a Ministerului Rus al Apărării și analizelor IDIS „Viitorul”

Conform datelor diagramei 4, constatăm că în 2018 au fost desfășurate 54 exerciții militare, din care 30 exerciții au avut caracter umanitar, 17 au avut caracter combatant și 7 exerciții de tip combatant comun. Pe lângă aceasta, în ultimul timp observăm și o avalanșă de „desanturi” ale Federației Ruse în regiunea transnistreană, precum și „desanturi separatiste” de diferit nivel la Moscova. Aceste „desanturi” au luat amploare în ajunul alegerilor din 18 martie 2018 și ne confirmă că Federația Rusă susține deschis autoritățile separatiste, sfidând Republica Moldova.

Politica Federației Ruse de a deschide secții de votare peste hotare pe teritoriile necontrolate de autoritățile constituționale încalcă principiul integrității teritoriale a statului, deoarece nu au fost consultate organele guvernamentale.

În total, pe teritoriul Republicii Moldova au fost deschise 27 secții de votare, dintre care 3 pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale (Chișinău, Bălți și Comrat), celelalte 24 fiind deschise în Transnistria (inclusiv în unitățile militare ale trupelor de ocupație). Prin deschiderea unui număr atât de mare de secții de votare pe teritoriul necontrolat de autoritățile constituționale, motivând decizia prin existența unui număr mare de cetățeni ruși în aceste localități, se dorește să se acrediteze ideea că această regiune aparține de fapt „lumii ruse” (*«русский мир»*).

În acest context, menționăm că Comandantul Grupului Operativ al Trupelor de Ocupație a Federației Ruse, colonelul Dmitrii Zelenkov, a participat activ la organizarea procesului electoral în Transnistria, inclusiv în unitățile militare din Zona de Securitate (posturile preinsei misiuni de pacificare). Îngrijorează, de asemenea, participarea la aceste procese a unor preținși demnitari ai Federației Ruse precum Dmitrii Loskutov, asistentul principal al vice-premierului Dmitrii Rogozin, precum și general-locotenentul Vladimir Mancenko, adjunctul președintelui fundației *„Офицерское братство”* din Federația Rusă. Ultimul a luptat în anii 1991-1992 împotriva regimului constituțional al Republicii Moldova, făcând parte din Armata a 14-a, alături de trupele paramilitare separatiste.

Ținând cont de atitudinea sfidătoare a Federației Ruse față de suveranitatea Republicii Moldova, exprimată prin decizia unilaterală de a deschide secții de votare în localitățile din stânga Nistrului (în continuare Transnistria) la organizarea cărora au participat activ militari ruși, îngrijorează lipsa de reacție a autorităților statului față de acțiunile autorităților ruse.

CONCLUZII

Constatăm că, în toți acești 27 de ani de la independență, orice inițiativă de rezolvare a conflictului transnistrean s-a soldat cu eșec. Asta are loc din cauza faptului că nici până în ziua de azi autoritățile Republicii Moldova nu au o politică instituționalizată pentru reglementarea conflictului transnistrean.

Observăm o creștere semnificativă a aplicațiilor militare ale trupelor de ocupație ale Federației Ruse organizate împreună cu așa-numita misiune de pacificare, Republica Moldova fiind „prizoniera” acordurilor semnate, contrar intereselor naționale. Avem implicări directe ale serviciilor de informații ale Federației Ruse în Republica Moldova.

Autoritățile Republicii Moldova „încurajează” separatismul prin contracte de procurare a energiei electrice de la Cuciurgan. Autoritățile regiunii transnistrene continuă să aplice tactici de șantajare și obstrucționare cum ar fi cazul “terminalului vamal” de la Gura Bâcului Bâcioc. Zonă de Securitate este militarizată contrar prevederilor acordurilor în vigoare. Această nu se află sub monitorizarea Misiunii OSCE în Republica Moldova, care la rândul său distorsionează situația și nu informează partenerii internaționali despre situația reală, inclusiv și președinția actuală a Italiei. Considerăm că această atitudine a OSCE ar putea fi influențat asupra declarației lui Franco Frattini, Reprezentantul special al Președintelui în exercițiu al OSCE pentru reglementarea conflictului transnistrean, în problema retragerii trupelor ruse.

Militarizarea excesivă a regiunii este folosită ca paravan pentru forțele militare ale Federației Ruse, iar precedentul „absorbirii” pretinselor forțe armate ale regiunii transnistrene de către Ministerul Rus al Apărării, Serviciul Federal de Securitate al Federației Ruse și Ministerul Afacerilor Interne al Federației Ruse, poate avea efecte negative și asupra Republicii Moldova. Lipsa de poziție fermă din partea autorităților moldovenești față de acțiunile sfidătoare ale Federației Ruse relevă o abordare neconcludentă care subminează poziția Republicii Moldova în procesul de reglementare a conflictului transnistrean. În acest sens cine poate garanta că Republica Moldova nu va fi o țintă a agresiunii militare după Ucraina? Trupele de ocupație a Federației Ruse sunt pregătite pentru orice fel de operațiuni convenționale și neconvenționale conform doctrinei lui Gherasimov³⁰ și caracterul pregătirii lor în regiunea transnistreană ne confirmă acest fapt.

³⁰ <https://www.vpk-news.ru/articles/14632>

RECOMANDĂRI

Evidențiem următoarele acțiuni care trebuie întreprinse de autoritățile moldovenești în problema activităților desfășurate de trupele de ocupație:

1. Scopul negocierilor în formatul ”5+2” este soluționarea conflictului transnistrean în baza prevederilor Constituției RM. Considerăm că negocierile în acest format trebuie să se desfășoare prin poziții sincronizate și condiționate cu toate cele ”trei coșuri” ale negocierilor și recunoașterea implicită a restabilirii suveranității RM asupra regiunii transnistrene.
2. Cerem Guvernului RM să elaboreze un document comprehensiv pentru politicile de reintegrare, care urmează să stabilească obiectivele și direcțiile prioritare, aplicarea principiilor și prevederilor Constituției Republicii Moldova și a Legii nr.173-XVI din 22.07.2005 „Cu privire la statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului”, precum și a convențiilor internaționale la care este parte, prin consultarea și implicarea largă a organizațiilor societății civile așa cum cere Concluziile Consiliului Uniunii Europene din 26 februarie 2018³¹ (punctul 9).
3. Autoritățile RM trebuie să adopte o politică de limitare drastică a accesului militarilor ruși în RM.
4. Guvernul RM trebuie să reconfirme poziția oficială a RM, după adoptarea Declarației Parlamentului RM, de a cere Federației Rusei retragerea deplină, totală, garantată, a tuturor militarilor, munițiilor și a tehnicii de luptă, amplasată în regiunea transnistreană a RM. Poziția oficială a RM trebuie să mențină principiul după care evacuarea completă și necondiționată a arsenalului și tehnicii de luptă include necondiționat și armele transferate în mod ilegal forțelor paramilitare transnistrene.
5. Autoritățile RM trebuie să aplice sancțiuni de circulație în privința comandanților trupelor de ocupație și altor ofițeri care au coordonat exercițiile militare, desfășurate împreună cu unitățile paramilitare transnistrene.

³¹ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6280-2018-INIT/en/pdf>

6. Autoritățile competente ale Republicii Moldova trebuie să declanșeze proceduri de anchetă penală contra militarilor transnistreni și ruși care blochează participarea observatorilor militari ai RM (sau OSCE) la orice fel de activități de monitorizare, inspectare, informare și documentare, care țin de supravegherea zonei de securitate.
7. Autoritățile RM trebuie să ceară mediatorilor și observatorilor în formatul "5+2" restabilirea funcției de bază a Misiunii OSCE de a inspecta toate obiectivele militare ale trupelor de ocupație a Federației Ruse și structurilor paramilitare separatiste.
8. Recunoașterea oficială a regiunii transnistrene ca teritoriu ocupat de către Federația Rusă ca forță militară străină staționată ilegal pe teritoriul Republicii Moldova.
9. Lansarea unui mecanism de comunicare strategică pe ambele maluri ale Nistrului cu participarea tuturor actorilor implicați, ca instrument de contracarare a falsurilor și propagandei, informării corecte a cetățenilor despre intențiile autorităților în conformitate cu interesul național de reintegrare a țării.

